УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ
UKRAJINSKA ZAJEDNICA REPUBLIKE HRVATSKE

ЗАГРЕБ, 27 ЖОВТНЯ 2026
ZAGREB, 27. LISTOPADA 2026.

27 ЖОВТНЯ – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ

День української писемності та мови – це свято, яке є символом національної культури України, багатої на таланти, історію та традиції. Воно є символом збереження та розвитку української мови, яка історично звеличує націю, єднає покоління, возвеличує Україну та українців.

Красива, співоча, мелодійна мова – одне з найцінніших надбань, яке залишили нам наші пращури. Значення мови для народу надзвичайно важливе, тому в Україні запроваджено державне свято – День української писемності та мови, яке з 2023 року відзначається 27 жовтня (за новоюліанським календарем) і припадає на день вшанування пам'яті преподобного Нестора-літописця.

Нестор-літописець

Іван Котляревський

Тарас Шевченко

Нестор-літописець (1056-1114) – монах Києво-Печерської лаври. Цей видатний діяч був одним із основоположників давньоруської історіографії, літописцем, мислителем та вченим. Саме йому приписують авторство найдавнішої пам'ятки історіографії та літератури – «Повісті минулих літ», укладеної близько 1113 року. Дослідники вважають, що саме завдяки праці преподобного Нестора-літописця було започатковано писемну традицію Київської Русі.

27 LISTOPADA – DAN UKRAJINSKE PISMENOSTI I JEZIKA

Dan ukrajinske pismenosti i jezika blagdan je koji je simbol nacionalne kulture Ukrajine, bogate talentima, poviješću i tradicijom. On je simbol očuvanja i razvoja ukrajinskoga jezika, koji je kroz povijest uzdizao naciju, povezivao generacije te veličao Ukrajinu i Ukrajince.

Sudionici manifestacije "Dan ukrajinske pismenosti i jezika". Vukovar, 25. listopada 2025.

Lijep, pjevan i melodičan jezik jedno je od najvrjednijih nasljeđa koje su nam ostavili naši preci. Značenje jezika za jedan narod iznimno je važno, stoga je u Ukrajini ustanovljen državni blagdan – Dan ukrajinske pismenosti i jezika, koji se od 2023. godine obilježava 27. listopada (prema novojulijanskom kalendaru) i pada na dan spomena prepodobnoga Nestora Ljetopisca.

Nestor Ljetopisac (1056.-1114.) bio je redovnik Kyjivsko-pečerske lavre. Ovaj istaknuti djelatnik bio je jedan od utemeljitelja staroukrajinske historiografije, ljetopisac, mislilac i znanstvenik. Upravo se njemu pripisuje autorstvo najstarijeg spomenika historiografije i književnosti – «Povijesti minulih godina», sastavljene oko 1113. godine. Istraživači smatraju da je upravo zahvaljujući radu prepodobnoga Nestora Ljetopisca započela pisana tradicija Kyjivske Rusi.

Цікаві факти про українську мову

1. Українська мова сформувалася в результаті взаємодії діалектів давньоруської та праслов'янської мовних традицій. Нею користуються мільйони людей не лише в Україні, а й за її межами.

2. Одним із найвідоміших українських літературних творів, який перекладався багатьма мовами світу, є «Заповіт» Тараса Шевченка.

3. Вихід «Енеїди» Івана Котляревського вважають важливою віхою у становленні нової української літературної мови. Івана Котляревського справедливо вважають одним із її основоположників.

4. Однією з найдавніших українських пісень, запис якої зберігся до наших днів, вважається пісня «Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш?». Її текст було віднайдено в рукописній граматиці 1571 року, яку укладав чеський учений Ян Благослав.

5. Найчастіше вживаною літерою в українській абетці є «п». На цю літеру також починається велика кількість слів. Літера «ф» вживається найрідше.

6. За даними словникових джерел, українська мова має великий лексичний запас і належить до мов, що активно розвиваються. Українська мова має багато спільної лексики з іншими слов'янськими мовами.

7. Одним із найдовших слів, яке часто наводять як приклад в українській мові, є назва хімічної речовини «дихлордифенілтрихлорметилметан».

Традиції святкування в Україні:

» покладання квітів до пам'ятника Нестору-літописцю;
» відзначення кращих популяризаторів українського слова;
» заохочення видавництв, які друкують літературу українською мовою;
» проведення Міжнародного конкурсу знавців української мови імені Петра Яцика;
» проведення Радіодиктанту національної єдності.

Zanimljivosti o ukrajinskom jeziku

1. Ukrajinski jezik oblikovao se kao rezultat međudjelovanja dijalekata staroukrajinskoga i praslavenskih jezičnih tradicija. Njime se služe milijuni ljudi ne samo u Ukrajini nego i izvan njezinih granica.

2. Jedno od najpoznatijih ukrajinskih književnih djela, koje je prevedeno na mnoge jezike svijeta, jest «Oporuka» (Zapovit) Tarasa Ševčenka.

3. Objavljivanje «Eneide» Ivana Kotljarevskog smatra se važnom prekretnicom u razvoju novoga ukrajinskog književnog jezika. Ivana Kotljarevskog s pravom se smatra jednim od njegovih utemeljitelja.

4. Jednom od najstarijih ukrajinskih pjesama, čiji je zapis sačuvan do danas, smatra se pjesma «Dunave, Dunave, zašto tečeš tužan?». Njezin je tekst pronađen u rukopisnoj gramatici iz 1571. godine, koju je sastavio češki znanstvenik Jan Blahoslav.

5. Najčešće korišteno slovo u ukrajinskoj abecedi jest «п» (p). Tim slovom također počinje velik broj riječi. Slovo «ф» (f) koristi se najrjeđe.

6. Prema rječničkim izvorima, ukrajinski jezik ima velik leksički fond i pripada jezicima koji se aktivno razvijaju. Ukrajinski jezik dijeli velik dio zajedničkog rječnika s drugim slavenskim jezicima.

7. Jedna od najduljih riječi koja se često navodi kao primjer u ukrajinskom jeziku jest naziv kemijske tvari «dyhlordyfeniltryklorometylmetan».

Tradicije obilježavanja u Ukrajini:

» polaganje cvijeća na spomenik Nestoru Ljetopiscu;
» dodjela priznanja najboljim promicateljima ukrajinske riječi;
» poticanje nakladnika koji objavljuju književnost na ukrajinskom jeziku;
» održavanje Međunarodnog natjecanja poznavatelja ukrajinskoga jezika «Petro Jacyk»;
» održavanje Radijskog diktata nacionalnog jedinstva.

Багатство української мови

Українська мова надзвичайно багата на синоніми. Тобто одне й те саме явище можна назвати десятками, а то й сотнями різних слів!

Ось, наприклад, лише десять синонімів до слова «говорити»: мовити, казати, балакати, розмовляти, гутарити, лепетати, пророкати, пащекувати, гомоніти, сокотати.

Слово «горизонт» також має багато синонімів: обрій, небозвід, небосхил, крайнебо, круговид, кругозір, кругогляд, виднокруг, видноколо, виднокрай, небокрай, овид.

Мова має значення!

Українське слово завжди звучить чисто, гармонійно й мелодійно. Материнське слово є для нас духовним джерелом життя й оберегом.

Мова – найцінніше надбання народу. Особливо зараз, коли криваво вибороюється кожне українське слово, ми маємо не з примусу, а лише за покликом власного сумління та гідності плекати в душі любов до рідної мови й рідного слова, передавати культурні цінності та національні традиції майбутнім поколінням.

Якщо ти кажеш, що нема різниці,
Якою мовою потрібно говорити,
Попий води з калюжі, не з криниці.
Яка різниця звідки воду пити?

Якщо тобі далека рідна мова,
Якась чужа і важко її вчити,
То замість хліба зжуй стакан полови.
Яка різниця шлунок чим набити?

Коли не знаєш, що державна мова –
Історія із сотні поколінь,
Оспівана в піснях, мов колискова, –
Не українець ти! Лише ходяча тінь.

Тетяна Ліщук

Bogatstvo ukrajinskoga jezika

Ukrajinski jezik iznimno je bogat sinonimima. To znači da se jedna te ista pojava može nazvati desecima, pa čak i stotinama različitih riječi!

Evo, primjerice, samo deset sinonima za riječ «govoriti»: zboriti, kazivati, brbljati, razgovarati, pripovijedati, tepati, prorokovati, blebetati, besjediti, cvrkutati.

Riječ «horizont» također ima mnogo sinonima: obzor, nebeski svod, vidokrug, krajnje nebo, kružni vidik, pogled, obzorje, vidokrug, vidokolo, vidikraj, nebeski rub, ovide.

Jezik je važan!

Ukrajinska riječ uvijek zvuči čisto, skladno i melodično. Majčina riječ za nas je duhovni izvor života i zaštitnik.

Jezik je najvrjednije nasljeđe jednoga naroda. Posebno danas, kada je svaka ukrajinska riječ krvavo izborena, ne smijemo iz prisile, nego samo prema pozivu vlastite savjesti i dostojanstva, njegovati u svojim dušama ljubav prema materinskom jeziku i rodnoj riječi, prenositi kulturne vrijednosti i nacionalne tradicije budućim generacijama.

Все в тобі з'єдналося, злилося –
Як і помістится в одній! –
Шепіт зачарований колосся,
Поклик із катами на двобій.

Ти даєш поету дужі крила,
Що підносять правду в вишину,
Вченому ти лагідно відкрила
Мудрості людської глибину.

І тобі рости й не в'януть зроду,
Квітувать в поемах і віршах,
Бо в тобі – великого народу
Ніжна і замріяна душа.

Василь Симоненко

Мова – душа народу, його історія, пам'ять і майбутнє.
Бережімо рідне слово!

Українська мова – це наша пам'ять.
Українська мова – це наша сила.
Українська мова – це наш голос у світі.
Плекаймо українське слово!
Передаваймо його майбутнім поколінням!
Говорімо українською! Читаймо українською!
Живімо українською!

Jezik je duša naroda, njegova povijest, sjećanje i budućnost.
Čuvajmo našu rodnu riječ!

Ukrajinski jezik – to je naše sjećanje.
Ukrajinski jezik – to je naša snaga.
Ukrajinski jezik – to je naš glas u svijetu.
Njegujmo ukrajinsku riječ!
Prenosimo je budućim naraštajima!
Govorimo ukrajinski! Čitajmo ukrajinski!
Živimo ukrajinski!

Izdavač: Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske
Autor teksta: prof. Tetyana Kochnyeva
Lektura: prof. Oksana Martinjuk
Grafička obrada i dizajn: Davor Lagudza
Financijska potpora: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih RH